

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1936)

Δ. ΑΝΑΝΕΩΣΗ - ΔΙΧΑΣΜΟΣ (1909-1922)

4. Ο εθνικός διχασμός (1915 - 1922)

α. Από την παραίτηση του Βενιζέλου έως τη Συνθήκη των Σεβρών

πρώτα χρόνια :

- α. ο Βενιζέλος κυρίαρχος του πολιτικού παιχνιδιού, χωρίς ουσιαστική κοινοβουλευτική αντιπολίτευση (1912)
- β. ο Κωνσταντίνος παίρνει το αξίωμα του αρχιστράτηγου από τον Βενιζέλο
- γ. ο Κωνσταντίνος ανεβαίνει στο θρόνο (1913)
- δ. ο Κωνσταντίνος και ο Βενιζέλος δεν είχαν έρθει σε σύγκρουση ως το 1915

αρχή του προβλήματος :

- α. τα κόμματα της αντιπολίτευσης αναγνώριζαν στον βασιλιά το δικαίωμα να επιβάλλει τη δική του άποψη για την εξωτερική πολιτική, παραβλέποντας ότι ήταν αντισυνταγματικό
- β. αυτό ενίσχυσε τους εχθρούς της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, έναν κύκλο αντιδημοκρατικών αξιωματικών
- γ. με αφορμή τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο εκφράστηκαν διαφορετικές απόψεις για το αν έπρεπε να συμμετέχει στον πόλεμο ή όχι η Ελλάδα.

αντιθετικές απόψεις :

φιλελεύθεροι:

- α. υπέρ της συμμετοχής της Ελλάδας στον πόλεμο
- β. συμμετοχή στο πλευρό της Αντάντ, γιατί έτσι θα είχε εδαφικά οφέλη

βασιλιάς και το γενικό επιτελείο:

- α. ουδετερότητα
- β. δεδομένης της κυριαρχίας της Αγγλίας στην Αν. Μεσόγειο και παρά τους δεσμούς με την Γερμανία, δεν μπορούσε να ζητήσει συμμετοχή στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων
- γ. η έκβαση του πολέμου ήταν αβέβαιη και θα μπορούσαν να νικήσουν οι Κεντρικές Δυνάμεις
- δ. ο βασιλιάς ανέπτυξε μυστική διπλωματία εν αγνοία της κυβέρνησης, καταφεύγοντας ακόμη και σε παράνομα μέσα

συνέπειες της σύγκρουσης – εθνικός διχασμός :

- α. 1915 → ο βασιλιάς προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης
- β. στις εκλογές (μετά την δεύτερη παραίτηση) δεν συμμετείχαν οι Φιλελεύθεροι γιατί θεωρούσαν την ενέργεια του βασιλιά ως παραβίαση του συντάγματος
- γ. εκδηλώσεις βίας και φανατισμού δημιούργησαν χάσμα ανάμεσα στις δύο παρατάξεις και κυριάρχησε το μίσος
- δ. για τους Βενιζελικούς όποιος ήταν κατά του πολέμου κινούσε την υποψία τους, ότι ήταν κατά της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, κατά των εθνικών συμφερόντων
- ε. οι Αντιβενιζελικοί έβλεπαν στους Βενιζελικούς βίαιους πράκτορες της Αντάντ που μάχονταν τον βασιλιά, κατέστρεφαν την ενότητα του έθνους και έθεταν σε κίνδυνο το κράτος
- στ. οι δύο πλευρές διέφεραν όλο και λιγότερο μεταξύ τους στην πολιτική πρακτική και την προπαγάνδα, όμως αυξανόταν και ο διπολισμός
- ζ. στα μέσα του 1916 το Κοινοβούλιο χάθηκε από το προσκήνιο
- η. το κλίμα της εποχής επέτρεψε να συμμετάσχουν στη διαμάχη και στρατιωτικοί
- θ. δημιουργήθηκαν δύο οργανώσεις αντίθετες μεταξύ τους, ανάλογα με τα συμφέροντά τους
- ι. ο Βενιζέλος συγκρότησε δική του κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη (26 Σεπτεμβρίου 1916)

- ια. οι Αντιβενιζελικοί τρομοκρατούν τους Βενιζελικούς
- ιβ. ο Βενιζέλος κηρύσσει έκπτωτο τον βασιλιά
- ιγ. ο βασιλιάς εγκαταλείπει τη χώρα υπό την πίεση της Αντάντ
- ιδ. οι Φιλελεύθεροι αναλαμβάνουν την διακυβέρνηση και κηρύσσουν τη χώρα σε κατάσταση πολιορκίας
- ιε. ο εθνικός διχασμός εξαπλώθηκε στο στράτευμα
- ιστ. ευνοήθηκαν οι αξιωματικοί της οργάνωσης «Εθνική Άμυνα»
- ιζ. η κυβέρνηση παράτεινε την θητεία της Βουλής παρά την πίεση που ασκούσαν τα κόμματα της αντιπολίτευσης
- ιη. οι Αντιβενιζελικοί διαφωνούσαν και έβλεπαν με δυσaráσκεια τις εξελίξεις
- ιθ. ζητούσαν διατήρηση των εκτός Ελλάδος ελληνικών πληθυσμών και ήταν υπέρ της ευκαιριακής προσάρτησης εδαφών χωρίς κίνδυνο
- κ. ο Διχασμός έφτασε στο αποκορύφωμά του με την απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου και τη δολοφονία του Ίωνος Δραγούμη (1920).
- κα. ο Βενιζέλος οδήγησε την Ελλάδα στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ με στόχο την ικανοποίηση εθνικών διεκδικήσεων

β. Από τη Συνθήκη των Σεβρών έως την ήττα στη Μ. Ασία:

ο ρ ι σ μ ό ς

σ υ ν θ ή κ η τ ω ν Σ ε β ρ ώ ν :

- α. 10 Αυγούστου 1920
- β. η μεγαλύτερη διπλωματική επιτυχία της Ελλάδος
- γ. δικαίωσε την τολμηρή πολιτική του Βενιζέλου
- δ. γίνεται «η Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών»
- ε. πραγματοποιείται το όραμα της Μεγάλης Ιδέας

ε κ λ ο γ έ ς 14 η ς Ν ο ε μ β ρ ί ο υ 1920 :

- α. οι Φιλελεύθεροι προκήρυξαν εκλογές
- β. για αναθεωρητική εθνοσυνέλευση
- γ. να νομιμοποιήσουν τις μέχρι τότε ενέργειές τους.
- δ. να περιορίσουν τις αρμοδιότητες του βασιλιά.
- ε. η συνασπισμένη αντιπολίτευση κέρδισε τις εκλογές.
- στ. ο Βενιζέλος φεύγει στο εξωτερικό.
- ζ. η νέα κυβέρνηση κάνει δημοψήφισμα για την επιστροφή του Κωνσταντίνου και βγαίνει υπέρ του βασιλιά
- η. η νέα κυβέρνηση διστάζει να αλλάξει εξωτερική πολιτική και να ακολουθήσει ειρηνική λύση
- θ. το μέτωπο καταρρέει με αποτέλεσμα την ολοκληρωτική ήττα
- ι. η Αναθεωρητική Εθνοσυνέλευση ανακηρύχθηκε Συντακτική (25 Ιανουαρίου 1921)
- ια. θεωρήθηκε αναγκαίο να αλλάξει εξ ολοκλήρου το σύνταγμα